

Wychodzi
10. i 25. każdego miesiąca.
Prenumerata

miejscowa i zamiejscowa wynosi:
rocznie 3 zł. — ct.
półrocznie 1 „ 50 „
kwartalnie — „ 75 „
Reklamacje nieopieczytowane wolne są
od opłaty pocztowej.

URZĘDNIK

w połączeniu

z **PRAWNIK**iem

dwutygodnik poświęcony sprawom Urzędników wszelkich zawodów.

Redakcja i administracja
we Lwowie
ulica Teatralna liczbą 9.

Ogłoszenia
przyjmują się za opłatą 6. centów
od wiersza drobnym drukiem.

Lwów 25. Października 1881. r.

Nr. 20

Rok III.

Treść: Zaproszenie do odnow. prenum. — Język polski w naszych urzędach. — Sądownictwo (Niezawisłość sędziego). — Administracja (Brak a potrzeba podręczników). — Sprawy kolejowe (O sposobie działania celem uzyskania prag. służb. III.). — Przegląd literacki. — Bibliografia. — Wzajemna pomoc. — Wiadomości potoczne (I. powsz. Stowarz. urzęd. austro-węg. Mon. — Wzrost Stanów Zjednoczonych). — Wiadomości urzędowe (Mianowania, przeniesienia i odszczególnienia. — Opróżnione posady. — Bezwłasnowolni. — Upadłości.) — Od Redakcji. — Ogłoszenia prywatne. — Odcinek: Praktyka sądowa (Orzeczenia Trybunału kasacyjnego. — Wypadki praktyczne). — Praktyka administracyjna (Orzeczenia Trybunału administracyjnego).

Zaproszenie do odnowienia prenumeraty.

Z poprzednim numerem rozpoczął się IV. kwartał prenumeraty. Pozwalamy sobie prosić Szanownych Czytelników, którzy dotąd nie odnowili prenumeraty, o rychłe jej odnowienie.

Zarazem usilnie prosimy P. T. Prenumeratorów, którzy dotąd zalegają z należyciami prenumeracyjnymi z czasu poprzedniego, o uprzejme nadesłanie takowych.

Wykazy należyci rozesłaliśmy.

ADMINISTRACJA

„Urzednika“ w łącz. z „Prawnikiem“.

Język polski

w naszych urzędach.

Dodatkowo do wniosku p. hr. Stadnickiego, który podaliśmy w poprzednim numerze, uczynił poseł Dr. Pięta, Rektor uniwersytetu lwowsk., do Sejmu wniosek, wzywający Rząd do wydania stanowczych przepisów, zaprowadzających urzędowy język polski w prokuratorji państwa, oraz w urzędach pocztowych i telegraficznych tak w wewnętrznej służbie i manipulacji, jakoteż w korespondencji władz między sobą. — Na XXI. posiedzeniu Sejmu z d. 17. b. m. p. Pięta uzasadniał ten swój wniosek. Przedstawił on:

Sprawa ta ma stronę faktyczną i prawną. Ze stanowiska prawnego zachodzi pytanie, czy wszystkie władze mają obowiązek używania w urzędowaniu języka polskiego, faktycznie zaś wiadomo, że go niektóre władze nie używają. Wniosek posła hr. Stadnickiego odnosi się do strony faktycznej, zaś wniosek mowcy do strony prawnej. Mniemanie, że wszystkie władze winne używać języka polskiego, jest ze stanowiska prawnego błędne. Rozporządzenie ministerjalne o języku polskim wydane dnia 5. czerwca 1869 r. dopuszcza pod tym względem wyjątki, bo w niem nie ma mowy o języku w służbie wewnętrznej, władze więc trzymają się pod tym względem dawniejszych przepisów, a

nadto §. 4 rozporządzenia ustanawia wyjątki od § 1 dla kas w ogóle, oraz dla poczt i telegrafów. Mowca ze względu na konieczność kontroli centralnej nie powstaje na wyjątek zrobiony dla kas, ale nie zgadza się na wyjątki dla prokuratorji państwa, poczt i telegrafów. Wniosek mowcy dąży do zniesienia tych nieusprawiedliwionych wyjątków. Obecnie jest potemu chwila tak odpowiednia, że może nie prędko znalazłaby się pomyślniejsza. Język urzędowy, jak już w dawniejszych rozprawach Sejmu podniesiono, jest całością nierozdzielną i niepodobna czynić różnicy w języku służby wewnętrznej i zewnętrznej. Język polski, jako urzędowy, dopiero wtedy stanie się prawdziwą naszą zdobyczą, jeżeli wżyje się w urzędy, jeżeli stanie się wszechstronnie urzędowym we władzach rządowych. Dwoistość języka urzędowego jest jedynym powodem, że mamy dotąd urzędników, którzy może umieją kilka wyrazów po polsku, ale języka polskiego nie posiadają. Utrzymanie obecnego stanu jest jedynie wynikiem względów osobistych, które jednak przez lat 12 powinny były ustać i rzeczywiście w znacznej części ustały. Mowca prosi o odesłanie wniosku do komisji administracyjnej, do której odesłano analogiczny wniosek hr. Stadnickiego, z poleceniem połączenia sprawozdań o obu wnioskach.

Odesłanie do komisji administracyjnej z żądaniem poleceniem uchwalono.

SĄDOWNICTWO.

Niezawisłość sędziego.

Jedną z najważniejszych rękojmi prawidłowego wymiaru sprawiedliwości jest bez zaprzeczenia niezawisłość sędziego.

Uznały to już wszystkie narody cywilizowanego świata; uznały to wszystkie postępowe prawodawstwa, poręczając niezawisłość sędziego ustawami zasadniczymi.

Również i Austria, jako państwo oparte na podstawach prawa, poszło za duchem czasu, i tu za wolą narodów uświęconą wolą Monarchy, przyjęto w zasadzie niezawisłość sędziego, i ubezpieczono ją ustawą zasadniczą.

Obok tej zasady jednakże zatrzymano dawny ustrój biurokratyczny sądownictwa, a mianowicie zatrzymano różne stopnie sędziów i pozostawiono tajemne kwalifikacje w sądach

W obec tych pozostałości biurokratyzmu niezawisłość sędziego istnieć nie może i pozostać musi frazesem tylko tak długo, dopokąd one istnieją.

Skutkiem tego sędzia, mając posuwać się z stopnia na stopień, zależnym jest od przełożonego swego, który o nim wydaje sąd tajemny, wyrok ostateczny bez apelacji, bez odpowiedzialności.

W jego ręku spoczywa los sędziego, on decyduje o posunięciu się sędziego na wyższy stopień, on wolny od wszel-

kiej odpowiedzialności, wydając opinię tajemną, która nie dochodzi nigdy do wiadomości sądownego, orzeka ostatecznie, czyli dotyczący sędziego ma się posunąć na stopień wyższy, czy też pozostać na dawnym stanowisku choćby po koniec życia.

Pierwszym więc krokiem do urzędywania tej ustawami zasadniczymi poręczonej niezawisłości sędziego powinno być zniesienie stopni i tajnych kwalifikacyj w sądownictwie.

Dla wypełnienia zaś luki, jakaby powstała przez zniesienie stopni sędziów, w polepszeniu ich bytu z biegiem czasu, należałoby postanowić, że każdy sędzia pełniący swój urząd bez nagany, po upływie pewnej ilości lat otrzymuje coraz wyższą płacę, bez jakichkolwiek zabiegów z swej strony, — a otrzymanie posady sędziego w pewnej danej miejscowości, lub sędziego wyższego, zawisłem się czyni od starszeństwa współubiegających się i od nienagannego urzędowania.

Mylnem jest często objawiane zdanie, jakoby przy takim ustroju sądownictwa nie można utrzymać karności służbowej i ścisłego wypełniania obowiązków zawodu; nad tem bowiem czuwać powinna władza dyscyplinarna, złożona w ręce osobnego senatu, a gdy nagana tej władzy powstrzymywałaby podwyższenie płacy sędziego, strzegłby on się niezawodnie nagany, chociażby tylko z pobudek czysto materialnych.

Ustrój taki sądownictwa usunąłby nadto, możliwe ubiegania się sędziów o względy i łaski przełożonego, które uchybiają zawodowi sędziego i umożliwiłyby dopiero niezawisłość jego.

ADMINISTRACJA.

Brak a potrzeba podręczników zawierających specjalne przepisy administracyjne w polskim języku.

W literaturze niemieckiej mnożą się ciągle wydawnictwa podręczników obejmujących specjalne przepisy administracyjne, które bywają bardzo chętnie rozkupywane. Ztąd też tak bardzo tam jest ułatwionem układanie całkowitych zbiorów, obejmujących wszystkie działy administracji. Zważmy tylko na takie specjalne podręczniki, jak: Obentrauta o przepisach sanitarnych, Dra Lechnera o zaraźliwych chorobach zwierzęcych (księgosuszu), Haemerlego o przepisach administracyjnych dla gmin, Peyrera o przepisach wodnych, Hoenla i Dra Rölla o przepisach podatkowych, Schoffera o handlu obnośnym, i tytuł innych wydanych przez Manza specjalnych ustaw z objaśnieniami rozporządzeniami i normaljami, — a znajdziemy, że n. p. nie tak bardzo trudnym do ułożenia był znany zbiór ustaw administracyjnych Mayerhoffer a, zwłaszcza, gdy można było użyć doń także znanego zbioru oryginalnych orzeczeń Trybunału administracyjnego, wydawanego przez Dra Budwińskiego.

Natomiast w polskim języku zaledwie kilka specjalnych podręczników administracyjnych naliczyć możemy, a i te nie obejmują wszystkich odnosnych reskryptów ministerjalnych i

okólników namiestniczych, i nie są objaśnione orzeczeniami Trybunału administracyjnego.

Mianowicie nie mamy żadnych podręczników o najważniejszych przepisach: pocztowych, kolejowych, wodnych, połowych, rekrutacyjnych, kwaterunkowych, przemysłowych, propinacyjnych, o zaraźliwych chorobach zwierzęcych a mianowicie księgosuszu, — i o wielu innych ustawach.

Zbiór zaś przepisów szkolnych, wydany w r. 1879 przez Winiarza, nie jest wyczerpującym, bo zawiera tylko kilka rozporządzeń Rady szkolnej krajowej, podczas gdy od r. 1867 wyszła ich znaczna liczba. — Podobnie ułożone przez Strzeleckiego w r. 1880 przepisy lasowe nie zawierają bardzo ważnych rozporządzeń ministerjalnych z r. 1871 i 1872, w celu wyjaśnienia ustawy lasowej wydanych; — a przepisy ogniowe i budownicze w r. 1878 wydane, nie są należycie i wyczerpująco zebrane.

Brak nam także tłumaczenia wszelkich orzeczeń Trybunału administracyjnego, boć podawanie ich luźne w pismach fachowych zbioru całkowitego zastąpić nie zdoła, — podczas gdy znajomość tych orzeczeń jest konieczną, gdyż dostarcza bardzo cennych wskazówek przy wykonywaniu ustaw administracyjnych, niemi interpretowanych.

Wreszcie nie zebrano dotąd rozporządzeń i normaljów, wydawanych przez Wydział krajowy począwszy od r. 1867.

PRAKTYKA SĄDOWA.

Orzeczenie Trybunału kasacyjnego.

Postanowienie §. 201 lit. c. ust. kar. stosuje się także do tego, kto rzecz przez innego znalezionej zataja, lub sobie przywłaszcza.

Przeciwko Annie M. wniesiono akt oskarżenia o zbrodnię oszustwa z §§. 197, 200 i 201 lit. c. kod. kar. dlatego, ponieważ też pierścień djamentowy, przez swą córkę Marją w miesiącu październiku 1879 r. znalezionej, przez Adolfa J. zgubiony, wartości 200 marek, wiedząc, iż ten pierścień znalezionej został, w miesiącu lutym 1880 r. sprzedała i cenę otrzymaną dla siebie zatrzymała, a więc znalezionej rzecz wartości nad 25 złr. z nmysłu zatrzymała i sobie przywłaszczyła.

Wyrokiem c. k. Sądu obwodowego w Leitmeritz z dnia 13. stycznia 1881 l. 6909 została Anna M. od oskarżenia uwolnioną, poczem c. k. Prokuratorja Państwa przeciw wyrokowi temu zażalenie nieważności, oparte na §. 281 l. 9. lit. a. proc. karn. wniosła, skutkiem czego c. k. najwyższy Trybunał kasa-

cyjny przy jawnej rozprawie na dniu 14. maja 1881 r. pod przewodnictwem rady dworu von Pazelt odbytej, w myśl wywodów jeneralnego adwokata Dra Sachera oskarżoną uznał winną powyższej zbrodni, i zasądził ją na odpowiednią karę więzienia.

Powody:

Zażalenie nieważności c. k. Prokuratorji Państwa oparte na §. 281 l. 9 a. proc. karn. jest nzasadnione. Albowiem Trybunał I. instancji skonstatował, iż Anna M. od swej córki usłyszała, że ta ostatnia pierścień znalazła, że pierścień ten wart był nad 25 złr. a. w., że Anna M. pierścień od swej córki celem sprzedania go odebrała, że go sprzedała i cenę uzyskaną dla siebie ażyła. Mimo to uwolnił Trybunał Annę M., podając jako powód uwolnienia, że oddanie celem sprzedaży wyklucza znamię zatajenia i przywłaszczenia, i że czyn Anny M. należy uważać za danie pomocy w myśl §. 6. nst. karn., które jako w ustawie karnej nie zagrożone wyraźnie karą, należy uważać za bezkarne. Oba przytoczone wyżej powody polegają jednak na błędnem tłumaczeniu §§. 197 i 201 lit. c. ust. karnej. Najprzód bowiem nie można pod przywłaszczeniem rzeczy rozumieć samo użycie

rzeczy in natura, lecz obchodzenie się z nią jak z rzeczą własną, co da się poznać z różnych form zewnętrznych, a niewątpliwie ze sprzedaży, albowiem w takowej zawarte jest przeniesienie własności, a więc przelanie ogółu praw właściciela. Istniało więc znamię „przywłaszczenia“ wspomnianego pierścienia, a przywłaszczenie to było — z powodu świadomości, iż rzecz ta jest znalezionej — przeciwne ustawie. Działanie jednak Anny M. nie podpada pod postanowienia §. 6. ust. karn., wedle których takowe w połączeniu z art. IV. ustawy obwieszczającej kod. karn. mogło być uważane za bezkarne; ponieważ znamię „znalezione“, w §. 201 lit. c. ust. kar. rzeczom przydane, jest przedmiot owem, a postanowienie tego ustępu lit. c. „kto“ jest ogólnem, tak że takowe może być stosowane nie tylko do bezpośredniego znalazcy, lecz także do owych osób, do rąk których następnie rzecz „znaleziona“ przejdzie. Pominąwszy i to w praktyce i w judykaturze tylekrotnie uznane tłumaczenie §. 201 lit. c. ustawy karnej, zachodzi tu zbrodnia z §§. 197, 200 i 201 lit. c. nst. karn., ponieważ ustawa w §. 197 czynność w celu wyrządzenia szkody podjętą uznaje za zupełną zbrodnię oszustwa, bez względu na skutek, t. j. wyrządzenie szkody, osiągnięcie niepra-

Należałoby tedy pomyśleć o tem, by i u nas były podręczniki z specjalnymi przepisami administracyjnymi, a mogłoby to bez wielkich trudności być dokonaniem.

Raz bowiem opracowanie takich podręczników przez rutynowanych w specjalnych sprawach urzędników nie jest wcale zbyt uciążliwym.

Powtóre koszta nakładu, a ztąd i ceny ich, nie mogą być znaczne, zkad też i odbył byby niezawodnie znaczny, bo każdy chętnie nabędzie taki podręcznik za mierną cenę; skutkiem tego zaś wydawnictwo takie mogłoby także przynieść znaczne korzyści nakładcom, którzyby tedy chętnie powinni podjąć się takich wydawnictw.

Mając zaś raz takie specjalne podręczniki, możnaby łatwo ułożyć całkowity dokładny zbiór przepisów administracyjnych w polskim języku, co znów pod nie jednym względem przyniosłoby krajowi znaczne korzyści. — Przyczyniłoby się to bowiem bardzo znacznie do rozpowszechnienia znajomości przepisów, co znów ułatwia tak należyte wykonywanie takowych, jak też należyte bronienie się w razie nieodpowiedniego ich w danym wypadku zastosowania. — Ponadto, byłby to jeden z bardzo skutecznych środków, zapewnienia językowi polskiemu w urzędach naszych panowania, które mu się należy; boć wiadomo, że urzędnicy nasi, zmuszeni dotąd do posługiwania się, w braku polskich, niemieckimi podręcznikami i zbiorami, w urzędowaniu w języku polskim częstokroć na znaczne natrafiają przeszkody.

Jednakże pomyślny rezultat takich prac, tak dla literatury jak i dla praktyki, wtenczas tylko może być osiągniętym, gdy zdolni i rutynowani w specjalnych sprawach urzędnicy rządowi i autonomiczni, tudzież kolejowi i inspektorowie szkół, przeświadczeni o ważności tego zadania, poświęcą wolny swój czas na dokładne, i pod względem tak stylu jak też całej treści, prawdziwie wzorowe opracowanie takich podręczników.

Praca ich została by sownie wynagrodzoną, już choćby wewnętrznym zadowoleniem, iż przyczynili się do zapełnienia dotkliwej w literaturze i praktyce administracji luki, — a nadto mogliby być pewni i materialnych korzyści. Nakładcy bowiem i księgarze, widząc ruch na polu literatury prawodawczej, będą zapewne skłonniejsi niż dotąd do wydawnictw praktycznych podręczników, zastępując niemi dotychczasowe przeważnie powieściowe wydawnictwa, które, absorbując drogi czas czytelników, nie przynoszą im żadnego pożytku realnego.

T. W.

Od Redakcji. Myśl powyżej rzuconą uważamy za bardzo trafną i na czasie, a jej urzeczywistnienie bardzo pożądanem. Radzilibyśmy jednak, dla skutecznego jej przeprowadzenia, działać nie rozstrzelonemi lecz zbiorowemi siłami. Rozchodzi się tu bowiem o prace dostarczyć się mające w poszczególnych działach przez tych, którzy dział odnośny jako specjalność swoją traktować zamierzają. Ztąd zaś stałby się mogło, że pewien dział stałby się przypadkiem przedmiotem opracowania przez kilku o sobie wzajemnie nie wiedzących, inny zaś nie

znalazłby wcale chętnego dlań pracownika. Temu by zapobieżono, urządzając centrum redakcyjne, do którego by poszczególni pracownicy przedmioty swych prac zgłaszali, które by pracom tym nadało kierunek jednolity i urządziło zbiorowe wydawnictwo, którego poszczególne podręczniki, razem wzięte, przedstawiałyby kompletną całość przepisów administracyjnych, i tym sposobem nawet zbytecznym uczyniły wszelki inny zbiór onychże, a w każdym razie takowy bardzo ułatwiły.

Zbiorowa siła jest potęgą sięgającą tam, gdzie jednostka tylko z trudnością sięgnąć zdoła; działalność jej doświadczana tyle kroć na innem polu, i na tem tutaj będzie zbawczą i rzetelnie produkcyjną. Rzucamy tę myśl, a może znajdą się chętni jej wykonawcy; — jesteśmy zaś przekonani, że w taki sposób urządzone wydawnictwo byłoby i dla autorów i dla wydawców i dla sprawy samej ze wszelkich miar korzystnym. Dalszemu rozpatrzeniu a ewentualnie i urzeczywistnieniu tej myśli ofiarujemy chętnie łamy pisma naszego i, gdyby sobie tego życzyło, naszą interwencję

SPRAWY KOLEJOWE.

O sposobie działania celem uzyskania pragmatyki służbowej.

III.

By nie zniechęcić życzliwe może nam zarządy, zredagowaćby należało memoriał, wykazujący gruntownie i z całą znajomością rzeczy smutną dolę funkcjonariuszów kolejowych, wykazać gwałtowną potrzebę reformy na podstawie sprawiedliwie sformułowanej pragmatyki służbowej i przedłożyć takowy

wnego zysku i t. d., przeto, jeżeli wprawdzie zbrodnię popełniono, nie osiągnąwszy jednak skutku (t. j. zbrodni nie wykończono), a drugi zloczynca łączy z pierwszym, aby razem z nim, lub też samoistnie owy cel osiągnąć, ten ostatni nie staje się bynajmniej bezkarnym, lecz właśnie on sam zbrodnię popełnia, przyczyniając się albo do tem pewniejszego spełnienia takowej (§. 5.), albo też popełniając przez to nową, samoistną, równą zbrodnię. Musiano więc w obec zachodzącej oczywistej nieważności z §. 281 l. 9 lit. a. proc. kar. po myśli §. 288 l. 3. proc. karn. na podstawie stwierdzonych przez Trybunał Iszej instancji okoliczności, wstawić w miejsce unieważnionego ustępu Igo wyroku, orzeczenie winy odpowiednie ustawie.

(Orzec. c. k. Trybunału kasacyjnego z dnia 14. maja 1881 r. l. 2074).

Wypadki praktyczne.

Żądanie złożenia kaucji aktorycznej na skargi o rozdział od stołu i łoża nie jest dopuszczalne.

C. k. Sąd kraj. wyższy zniósł uchwałę

Sądu kraj., którą Alojzemu K. w sporze jego przeciwko swej małżonce Teresie o rozdział od stołu i łoża na żądanie tej ostatniej złożenie kaucji aktorycznej w kwocie 40 złr. a. w. polecono, i oddalił Teresę K. z jej żądaniem polecenia powodowi złożenia kaucji aktorycznej;

ponieważ wedle §. 1. dekr. nadw. z 23. września 1819 Nr. 1595 Zb. u. s. w postępowaniu o rozdział od stołu i łoża stosować należy ogólne zasady postępowania sądowego w sprawach spornych, jednakże tak, jak tego wymaga treść i cel badania, mającego się z urzędu przedsiębrać; z tego wypływa, że w postępowaniu tem nie mogą być stosowane postanowienia ust. sąd. o kaucji aktorycznej, gdy to postępowanie należy z urzędu, pomimo wniosków stron wdroyć i przeprowadzić, a zarzut spór wstrzymujący postępowania tego nie znosi i znosić takowego nie może.

C. k. najw. Trybunał Sprawiedliwości odrzucił rekurs rewizyjny Teresy K., odwołując ją do słusznego uzasadnienia motywów orzeczenia II. instancji.

(Orzec. najw. Tryb. Spraw. z 4. lutego 1881 l. 953).

W skardze o oddanie realności, nie będącej przedmiotem ksiąg gruntowych, musi

taż być zarówno jak rzecz ruchoma dokładnie opisana.

W sporze ustnie przeprowadzonym Katarzyny B. przeciwko Wojciechowi K. o oddanie gospodarstwa gruntowego, wydał Sąd pow. w L. jak i Sąd kraj. wyższy w Krakowie równobrzniące wyroki.

W skutek nadzwyczajnej rewizji powódki jednak zniósł c. k. najw. Trybunał Sprawiedliwości te oby dwa wyroki, zarządzając wyznaczenie dnia sądowego do uzupełnienia rozprawy i wydanie nowego wyroku.

Albowiem powódka żąda od pozwanego oddania realności, składającej się z budynków i gruntów, która nie stanowi przedmiotu ksiąg gruntowych, a przeto zarówno jak rzecz ruchoma dokładnie ze wszystkimi swemi częściami składowymi musi być opisana (§. 370. u. c.). W tym względzie zaś jest pozew niedokładnie ułożony, albowiem nie są w nim przytoczone grunta, należące do tej realności, wedle ich położenia, granic i objętości, tudzież wedle nazw zwykłych, lecz tylko w ogólności powiedziano, że do niej pola orne należą, nie poszczególniając takowych, co stanowi istotny brak, który musi być usunięty. W obec tego musiały przy zachodzącej nieważności na podstawie §. 346. g. u. sąd. i dekr. nadw. z dnia

poszczególnym Radom nadzorczym. Być może, iż jedna lub druga Rada nadz. przyszedłszy w ten sposób do przeświadczenia o opłakanem położeniu swych urzędników, uprawnionym i sprawiedliwym wymaganiom tychże choć w części zadosyćby uczyniła, a to tembardziej, iż wymagania te nie powiększyłyby bynajmniej wydatków łożonych na płacę personalu.

Gdyby zaś podobny memorjał nie odniósł pożądaných owoców, w takim razie przedłożonym on być winien Ministerstwu handlu, Sejmowi i Radzie państwa do szczegółowego rozbioru i załatwienia, a byle żądania były umiarkowane i sprawiedliwe, odniosą niezawodnie pożądaný skutek. Zapominać nam nie należy, iż nicią przewodnią polityki zarządów naszych dróg żel. jest ile możności omijanie wszelkiej kolizji z władzą przełożoną czyli ministerstwem handlu, tem bardziej zaś z łatwo zrozumiałych motywów niechętnie widzą wytaczanie spraw swych niejako domowych w obec forum publiczności, Sejmu lub Rady państwa. Gdyby się tedy na coś podobnego serjo zanosilo, zarządy chętnie ustępstwem zażegnałyby burzę. Pamiętać wreszcie należy i o tem, że ministerstwo handlu samo przyszło już do niemiłego przekonania, iż nie umiało zawarować sobie należytego wpływu na sprawy personalne urzędników kolejowych, iż zastępca rzeczzonego ministerstwa wyrzekł w obec trybunału administracyjnego pełne znaczenia zdanie, że urzędnicy kolejowi są wyjęci z pod opieki prawa i zachodzi potrzeba zawarowania w drodze ustawodawczej praw urzędników kolejowych i należy-

tego wpływu ministerstwu na sprawy personalne urzędników.

Jeżeli zaś ministerstwo handlu nie wniosło dotychczas projektu podobnej ustawy w Radzie państwa, wina tego polega w wielkiej części na funkcjonarjuszach kolejowych, którzy nie zaczęli ministerstwa handlu niczem, by ich w swą wzięto obronę. Przypominamy wreszcie, iż podczas ubiegłej sesji Rady państwa na 155tem posiedzeniu tejże, w dniu 18go maja 1881 poseł pan Kronawetter scharakteryzował dobitnie stosunki urzędników kolejowych i spowodował tem przyjęcie rezolucji, wzywającej Rząd do przedłożenia Radzie państwa projektu do ustawy, dotyczącej pragmatyki służbowej dla urzędników kolejowych, któraby normowała warunki przyjęcia, awansu, płacy, emerytury, i przepisy dyscyplinarne przy prywatnych drogach żel., z zagwarantowaniem państwu należytego na te sprawy wpływu.*)

PRZEGLĄD LITERACKI.

Gutächliche Aeussierung des öst. Staates über den von der Compilationscommission im Entwurfe vorgelegten Codex Theresianus civilis. Mitgetheilt von Dr. M. Friedrich von Masburg, Hofsecretär in der Cabinetskanzlei Sr. k. u. k. Apost. Majestät. (Separatabdruck aus der allg. österr. Gerichts-Zeitung). Wien 1881. (Manz).

Wiadomo, że terażniejszy austriacki kodeks cywilny jest wynikiem kilkudziesięciole-

*) Obacz Nr. 10. „Urzednika“ i „Prawnika“ z dnia 25go maja 1881.

tnich prac kodyfikacyjnych i usiowań w tym względzie przez różne komisje nadworne w tym celu wysadzone podjętych. Jedną z tych prac był wykończony w r. 1766 w projekcie codex Theresianus civilis, który według intencji Ces. Marji Teresy obowiązywać miał we wszystkich prowincjach, tudzież w krajach korony węgierskiej. Dotąd jednak nie było dokładnie wyjaśnionem, co spowodowało, że projekt ten nie otrzymał sankcji, i ustąpić musiał miejsca późniejszym ponowionym pracom kodyfikacyjnym. Nawet tak cenna i jedyna w swoim rodzaju praca, jaką nam dają prof. Pfaff i Hoffman w swym niezrównanym komentarza do kod. cyw. (T. I. zes. 1. i T. II zes. 1. 1877 r. T. II. zes. 2. 1880, tudzież dodatki do tych zeszytów pod tyt.: Excursus, — pojawienia się dalszych części cały świat prawniczy z niecierpliwością wyczekuje —), podając szczegółowo dzieje kodeksu cyw. (str. 1 do 58 T. I. i str. 1 do 86 „Excursus“ doń), o cofnięciu tego projektu li tylko krótko (str. 13 14. T. I.) wspomina, nie wyjaśniając szczegółowo powodów onegoż. — Znajdujemy je, i to autentyczne, w monografji, której tytuł powyżej podaliśmy. Autor otrzymawszy przystęp do aktów dawnej Rady stanu, złożonych w ces. archiwum gabinetowem, podaje szczegółowo krytykę rzeczzonego projektu przez wysadzoną ku temu komisję rady stanu, która wypadła dlań nader ujemnie, a poparta skutecznie przez kancelerza ks. Kaunitza, spowodowała odmowę sankcji projektowi i polecenie (1771) ponownego onegoż przerobienia.

Praca ta pod każdym względem zasługuje, by się z nią zaznajomić; stanowi ona ważny bardzo przyczynek do dziejów powstania kodeksu cyw., wyjaśnia dążność ówczesną przeciw prawu rzymskiemu, a poucza także, jak wtenczas już poszczególne kraje domagały się uwzględnienia swych właściwości i swych praw partykularnych, i jak przeciw tym dążeniom występowano.

J. Sz. Cz.

Strafgesetz über Gefällsübertretungen vom 11 Juli 1835 sammt Amtsunterricht und den Vorschriften über

15. lutego 1833 Nr. 2593 Zb. u. s. obydwa wyroki niższe jako nieważne być zniesione, i uzupełnienie rozprawy zarządzone.

(Orzec. najw. Tryb. Spraw. z 2. grudnia 1880 l. 11156).

Tłumaczenie §. 4. rozp. minist. z dnia 18. lipca 1859 Nr. 130 Dz. pr. p.

Wierzyciel ma prawo domagać się na podstawie jeszcze nieprawomocnego wyroku zabezpieczenia na dochodach dóbr, stanowiących już hipotekę swej wierzytelności.

Na prośbę Tytusa T. dozwolił c. k. Sąd obwodowy w Nowym Sączu w tegoż sporze pisemnie przeprowadzonym przeciwko Magdalenie M. o zapłacenie 14.000 złr., uchwałą z dnia 10. stycznia 1880 l. 7826 celem zabezpieczenia przyznanej mu wyrokiem pod ten czas w apelacji wiszącym z dnia 1. sierpnia 1879 l. 4250, pretensji w kwocie 14.000 złr. zpn, prowizorycznej sekwestracji dochodów dóbr, stanowiących już hipotekę dla tej pretensji, i zarządzając tabularne jej nwidoczenie nie wezwał następnie pozwaną dłużniczkę do oświadczenia się co do osoby proponowanego sekwestra.

Orzeczeniem Sądu wyższego z dnia 1go lipca 1880 l. 5817 zmieniono uchwałę Sądu

Igo i odrzucono żądanie sekwestracji przez Tytusa T. wniesione;

ponieważ proszący w swem podaniu sam przytacza, że pozwana wniosła apelację od wyroku Sądu obwodowego, a przeto wyrok ten nie jest prawomocny i wykonalny. Przy tym stanie rzeczy należy ocenić pytanie, czy prowizoryczna sekwestracja może być dozwolona, wedle rozporz. minist. sprawiedl. z 18. lipca 1859 Nr. 130 Dz. pr. p; wedle §. 4. tego rozporządzenia zaś mogłaby sekwestracja dochodów dóbr, na których pretensja powoda jest ubezpieczoną, tylko w tym razie być dozwolona, gdyby powód wykazał, że hipoteka ta na pokrycie jego pretensji nie wystarcza. Z samego jednak podania widać, że te dobra wartość 100.000 złr. reprezentują, i że pretensją powoda tylko wierzytelność banku w kwocie 15.000 złr. poprzedza, powód więc jest dostatecznie ubezpieczony.

C. k. najw. Tryb. Sprawiedl. zmienił jednak orzeczenie Sądu wyższego, a potwierdził uchwałę Sądu obwodowego.

Albowiem powodowi, któremu wyrokiem Sądu obwodowego żadaną kwotę 14.000 złr. zpn. przyznano, przysłuza niewątpliwie prawo po myśli postanowień § 339, u. s. i

§§. 12. i 4. rozp. minist. z 18. lipca 1859 Nr. 130. Dz. pr. p w ciągu apelacji, przez pozwaną od powyższego wyroku wniesionej, żądać dla zabezpieczenia pretensji, przyznanej mu przez sędziego Igo, także sekwestracji dochodów z dóbr, stanowiących już hipotekę dla tej pretensji. Ustępu końcowego §. 4. powołanego rozporz. minist. w obec postanowienia §. 6. onegoż nie można w ten sposób tłumaczyć, iżby wierzyciel miał obowiązek celem wykonania tego prawa poprzednio wykazać, że hipoteka na zaspokojenie nie wystarcza; ponieważ wedle § 457. u. cyw. prawo zastawu i tak do pożytków z hipoteki od niej jeszcze nie oddzielonych się odnosi, zkad też wierzycielowi hipotecznemu zabezpieczenie się na nieoddzielonych pożytkach swej hipoteki w drodze sekwestracji musi być dozwolone.

(Orzec. najw. Tryb. Spraw. z 26. października 1880 l. 12197).

Przed rozstrzygnięciem podniesionego zarzutu niewłaściwości sądu dopuścić można przesłuchania strony przeciwnej.

W sporze Natana Sch. przeciwko Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń o 2500 złr. uznał się c. k. Sąd krajowy w Krakowie

die Anwendung dieses Gesetzes, erläutert und durch Aufnahme sämtlicher einschlägiger Nachtragsbestimmungen ergänzt von Dr. Justin Błonski. Wien 1881 (Manz-Taschenausg. der öst. Gesetze XV. Bd.).

Znany zbiór ustaw Manza uzupełnia się powyższą publikacją w sposób bardzo pożądany. Dotąd ustawa karna z r. 1835 na przekroczenia dochodowe nieznaną była na pułkach księgarskich, chyba w dawnych wydaniach rządowych. Również szczególnem jest to zjawiskiem, że kodeks ten. pomimo zalet kodyfikacyjnych jakimi się odznacza, pomimo że zawiera postanowienia bardzo ważne dla życia społecznego, gdyż traktuje o przedmiotach codziennego jego obrotu, stanowi znaczne kary tak pieniężne (do 10.000 złr. po nad wartość przedmiotu przestępstwa), jak też aresztu (do 4 lat), jest podstawą znacznej bardzo ilości sąsędzich (rocznie przeciętnie według dat statystycznych 6 — 7000), — dotąd tak mało u prawników budził zajęcie, iż nie był jeszcze wcale przedmiotem badań naukowych, ni też nawet zwykłej kompilacji. A przecież, pomijając nawet część jego materialną, tak znacznie pod względem nie jednych materij (np. co do należytości stemp'owych) zmienioną, a w obec postępu czasu i zasad nauki tylostronnej zmiany wymagającą, już sam rodzaj postępowania karnego polegający na potępionych już powszechnie dawnych zasadach, powinienby wywołać żywsze zajęcie się sfer naukowych i prawodawczych ku ostatecznemu wprowadzeniu i trtają zasady jawności i ustności, będącej podstawą wszelkich nowożytnych ustaw proceduralnych.

Pomimo tego wszystkiego i powyższa praca nie sięga po za ramy podręcznika, obejmującego tekst ustawy, krótko komentowany i późniejszymi rozporządzeniami uzupełniony. Znajdujemy to jednak zupełnie usprawiedliwionem. Już natura zbiorn, którego część integralną praca ta stanowi, wymagała ścisłego oglądania się na potrzeby praktyki, a w szczególności licznych urzędników, którym wykonanie tej ustawy jest poruczone. Nadto zaś stoi szerszemu naukowemu traktowaniu i to na przeszkodzie, że dotąd brak zupełny wstępnych badań naukowych tego przed-

miotu, któreby służyć mogły za podstawę do głębszych studjów.

Z tego ściśle praktycznego stanowiska pracę tę oceniając musimy uznać ją celowi swemu zupełnie odpowiednią. Zawiera ona bowiem prócz tekstu ustawy, powołanie się na postanowienia jej paralelne i podanie odnośnych późniejszych postanowień, niemniej tekst pouczenia urzędowego do zastosowania tej ustawy i dalsze dla zastosowania onejże wydane przepisy, tudzież ważniejsze formularze; a wyszukiwanie postanowień i przepisów odnośnych, które po części w pełnym tekście, po części zaś w streszczeniu są podane, jest ułatwione dołączeniem osobnego rejestru alfabetycznego i chronologicznego, prócz rejestru do samegoż kodeksu. Obok tego wskazano w odpowiednich miejscach ogólne zasady, na których nastawa ta polega, i zaznaczono różnice między jej zasadami i postanowieniami a owemi powszechnego kodeksu karnego.

W obec tego uznać należy rzetelną zaślugę tak Autora — znanego czytelnikom naszym z omówionej już przez nas w tem piśmie pracy jego (*Die Finanzgesetzkunde d. öst. Kaiserst. T. I i II. Wien 1880. Manz*), którą niniejszem jako dotąd prawie jedyną w swoim rodzaju przypominamy, zwłaszcza że terażniejsza praca jest poniekąd uzupełnieniem poprzedniej, — jak też Wydawcy, iż pojawieniem się pracy powyższej podali praktykom podręcznik bardzo pożądany i uzupełnili nim cenny zbiór ustaw tegoż wydawcy.

Przy tem wszystkiem bardzoby pragnąć należało, by i polskie piśmiennictwo prawnicze wykazać się mogło z podobnych podręczników; — i autorowie i wydawcy bardzoby się nimi krajowi przysłużyli. To, co powyżej piszemy o podręcznikach administracyjnych, w równej mierze i tutaj się odnosi.

J. Sz. Cz.

E pur si muove! Ein Beitrag zur Lösung der Judenfrage. Lemberg 1881.

Pod tym tytułem wydał tymi dniami znany nasz publicysta p. Mieczysław Lubomir Tręter broszurkę jako dalszy ciąg swych poprzednich publikacyj p. t. „*Studien über die Juden-*

frage“ (1. 2. 3. Heft. Lemberg 1880), a zarazem jako odpowiedź na wydaną niedawno w Lipsku broszurę Dra C. J. Becka p. t. „*Eine Rechtfertigung der Juden und wahre Lösung der Judenfrage*“, omawiającą jego publikacje powyższe. — Tak w poprzednich jak w terażniejszej swej publikacji, p. Tręter, przedstawiając kwestję żydowską jako kwestję ściśle ekonomiczną i związaną z terażniejszym ustrojem ekonomicznym i z obecną formą kredytu, projektuje jako prawdziwe środki ku jej rozwiązaniu:

oddanie w ręce rządu konstytucyjnego „gospodarstwa kapitałowego“ t. j. ocenienia wartości pieniędzy, tudzież wysokości stopy procentowej. równoległe z „upaństwowieniem kolei żelaznych“ i przeprowadzeniem „konwersji długów państwowych i zahipotekowanych prywatnych“ za pomocą silnie zorganizowanego i bogato wyposażonego „banku państwowego,“ — zaprowadzenie „katastru pieniężnego“ i racjonalnego „progresywnego podatku dochodowego“ od kapitałów, —

jako jedyny sposób wybawienia od przewagi ekonomicznej żydów; kładąc jako warunek przeprowadzenia tych reform z pomyslnym skutkiem:

by państwu był przyznany i nadany „monopol brania procentów w dotychczasowej formie,

nie wzbraniając przez to nikomu kredytu dobrowolnego. t. j. rozporządzalności swymi pieniędzmi: który to kredyt polegałby wtedy tylko na wzajemnej „dobrej wierze.“ t. j. wróciłby do swego pierwiastku, zgodnie z istotą kredytu, jaka w tym wyrazie jest zawartą.

Projektowana w ten sposób reforma ekonomiczna zasługuje rzeczywiście na wszechstronne ścisłe zbadanie, i życzyliby należało, by publicystyka nasza była się rozważenia myśli tu podanych, a kto wie, czy rzeczywicie nie podałaby one wątku ku rozwiązaniu tej tyle piekającej kwestji.

Autor przedłożył tę publikację swoją Sejmowi krajowemu z prośbą o polecenie bliższego zbadania projektowanej przezeń reformy. Życzyliby należało, by nie spoczęła ona w ar-

w skutek zarzutu niewłaściwości Sądu, przez pozwane Towarzystwo w należytych czasie wniesionego, bez przesłuchania powoda, niewłaściwym do rozstrzygnięcia tego sporu, i odrzucił pozew jako przed niewłaściwym sądem wniesiony.

W skutek rekursu Natana Sch. zniósł c. k. Sąd krajowy wyższy reknowaną uchwałę i polecił Sądowi kraj. przesłuchać powoda co do zarzuconej niewłaściwości Sądu.

Również i c. k. najwyż. Trybunał Sprawiedliwości nie przychylił się do rekursu Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń, wniesionego przeciw orzeczeniu Sądu wyższego, a to z następujących powodów:

§. 33. ust. sąd., jako też dekret nadw. z 25. stycznia 1822 l. 1832 Zb. ust. sąd. ustęp 3. pozwalają wprowadzić w wypadku, gdy zarzuczona niewłaściwość jest oczywistą, natychmiastowego orzeczenia niewłaściwości Sądu. — Gdy jednak ze strony powoda mogą być podniesione zarzuty przeciwko stosowaniu §. 66. statutów, który dla sporów Towarzystwa z ubezpieczonymi ustanowienie sądu polubownego normuje, który to zarzut powód w swym rekursie apelacyjnym rzeczywiście podniósł, tedy zarządził Sąd krajowy wyższy całkiem słusznie poprzednie przesłuchanie po-

woda co do tego zarzutu, z kąd też i rekurs nie mógł być w tym kierunku uwzględniony. (Orzec. c. k. najwyż. Tryb. Spraw. z 25. stycznia 1881 l. 665).

PRAKTYKA ADMINISTRACYJNA.

Orzeczenia

c. k. Trybunału administracyjnego.

Należytość za odpis zażalenia wniesionego przed Trybunał administracyjny.

C. k. Trybunał administracyjny orzekł w skutek zażalenia dra Józefa Tragy jako pełnomocnika „F. Bambergera Synów“ w Pradze na orzeczenie c. k. Ministerstwa Skarbu z 16. września 1880 r. l. 24,394 dotyczące należytości za odpis zażalenia przed Tryb. admin. wniesionego, po przeprowadzonej rzprawy i po wysłuchaniu zażalącego się, tudzież c. k. minister. wice-sekretarza von Trochaner:

„Odrzuca się zażalenie jako w ustawie nie uzasadnione. — Nie nakłada się obowiązku wynagrodzenia kosztów postępowania.“

Powody:

W niniejszym wypadku rozchodzi się o zbadanie prawnego uzasadnienia roszczenia administracji skarbowej, że odpis, mający być wedle §. 20 ustawy z 22. paźdz. 1875 r. Dz. pr. p. z r. 1876 nr. 36, załączony do zażalenia przed Tryb. admin. wniesić się mającego, podlega tej samej opłacie stemp'owej, co i samo zażalenie.

Dr. Tragy uważa to twierdzenie za sprzeczne z ustawą, ponieważ takowe zasada za postanowieniu pozycji taryfy 43 n. ustawy z 13 grudnia 1862 r., postanowienie to jednak ma na myśli duplikat, t. j. dalszy egzemplarz podania, a ten wyraz nie jest identyczny z „odpisem,“ dla odpisów zaś jest ustanowioną należytość w poz. tar. 2. uwaga 1.

Trybunał administracyjny nie mógł jednak uznać tej pretensji administracji skarbowej za sprzeczną z ustawami. — Chodzi tu bowiem li tylko o to, czy „odpis“ w §. 20. ustawy z dnia 22. października 1875 wzmiankowany. w myśl ustawy o należytościach skarbowych należy uważać za podanie. Wedle §. 22. lit. a. nst. o należytościach skarbowych z 9. lutego 1850 odnosi się zasada, że obowiązek opłaty stempli zależnym jest od oryginalnego podpisu wystawcy, tylko do dokumentów

chiwum Sejmowem, a stała się rzeczywiście przedmiotem bliższego badania. W każdym razie zalecamy Czytelnikom naszym poznanie się z tą publikacją, jako traktującą o rzeczy nasze społeczeństwo z tak bliska obchodzącej.

J. Sz. Cz.

Bibliografja.

Biblioteka umiej. prawnych. ¹⁾
(Warszawa Serja III.) zawiera:

Dunin Karol. Dawne mazowieckie prawo (zesz. 53 — 57 za r. 1880).

Hube Romuald. Prawo polskie w XIV. wieku. Ustawodawstwo Kazimierza W. (zesz. 58 — 62 za r. 1880) ²⁾

Okolski Antoni, prof. Dr. Wykład prawa administracyjnego, oraz prawa admin. obowiązującego w Królest. Polskiem. T. II. str. 1 — 320 (zesz. 63 — 67 1881 r.).

Jeziorański Felix, b. sędzia S. apelac. Król. Polsk. — Ustawy hipoteczne i przepisy o zatwierdzeniu aktów notarialnych, obowiązujące w Król. Polsk. Część I. Prawo o przywilejach i hipotekach z r. 1825 (zesz. 68 — 72).

F. Flamm, adwokat przysięgły. Rzecz o wekslach i czekach, ze skorowidzem encyklopedycznym międzynarodowym. Część I. o wekslach i czekach. Zesz. 1 — 6 (sięgają po art. 116. powsz. niem. ust. wekslowej). Warszawa 1881 r. ³⁾

¹⁾ Zwracamy uwagę naszych Czytelników na to cenne wydawnictwo, dotąd niestety u nas tak mało rozpowszechnione, które obejmuje prace pierwszorzędnych prawników polskich, świadczące o ruchu literackim prawniczym, u nas nieznanym.

²⁾ P. Omówienie w Nr. 18. „Urzęd.” w poł. „Prawn.” z r. b.

³⁾ P. Ocenienie w Nr. 10. „Urzęd.” w poł. z „Prawn.” z r. b. co do wydanych wówczas pierwszych 3ch zeszytów tej pracy, do którego także pod względem dalszych zeszytów się odwołujemy; dodając tylko, że dzieło to zostało rozszerzone wprowadzeniem jurejurisprudencji Królestwa i francuskiej, i że część I. zakończy się z oczekiwanym zeszytem siódmym.

Himmelblau J. M. Biblioteka prawnicza. T. IV. Powsz. austr. ustawa wekslowa z dołączeniem odmian tekstu niemieckiej i węgierskiej u. w. Kraków 1881. ⁴⁾

Heller Jan Dr. Prispěuky k nauce o narovnani vedle práva rakouskeho na základe práva obecneho. V Praze 1880. ⁵⁾

Serel Cenek. Z oboru jazykospytu. Dil. I. II. V Praze 1881 (Otto) ⁶⁾.

Jireček Hermenegild Dr., S vod z akonnuv slovanských V Praze 1880 (Temp-sky) ⁷⁾.

Wzajemna pomoc.

Komitet zawiązujący to Towarzystwo otrzymał od p. Karola Szurka, który w korespondencji w Nr. 3. tego pisma zamieszczonej, pierwszy podał myśl założenia takiej instytucji, pismo poniżej zamieszczone, które z upoważnienia Szanownego Autora do wiadomości Czytelników naszych podajemy.

Do Szanownego Komitetu zawiązującego Towarzystwo „Wzajemna pomoc” we Lwowie.

Rozesłany przy numerze 19. „Urzęd.” statut zawiązującego się towarzystwa „Wzajemna pomoc” zaspokoił nareszcie długo oczekiwane nadzieje.

⁴⁾ Publikację tę omówimy.

⁵⁾ Cena dla prawników rozprawa o ugodzie (§. 1380 i dl. k. c.).

⁶⁾ Praca mrowcza, ułożona na większe rozmiary, a znakomicie pouczająca o powinowactwie języków.

⁷⁾ P. Ocenienie w Nr. 18. „Urzęd.” w poł. z „Prawn.” z r. b.

prawnych, świadectw i urzędowych wypisów. Obowiązek zaś do opłaty stempli podania nie zależy bynajmniej od oryginalnego podpisu, lecz zachodzi on także bez tego wymogu przez sam fakt wniesienia onegoż.

Wszystkie przeto pisma, które co do swej treści przedstawiają się jako podania, i które jako takie wniesione zostają, ulegają wedle ustawy o należytościach opłaty dla podań ustanowionej, a nawet ze strony władz, jak to naprzykład wedle §. 115 ces. pat. z 1go lipca 1853 Dz. pr. p. Nr. 53 u władz sądowych ma miejsce, bywają duplikaty i odpisy napisów podania na równi z temiż samemi przy wniesieniu uważane i traktowane (datą wniesienia zaopatrzone).

Wychodząc z tego stanowiska, znane są ustawie o należytościach skarbowych, jak to z §§. 1 D i 22 lit. e. ustawy z 9. lutego 1850, następnie z §. 5 wiersz 1 rozporządzenia miuist. skarbu z dnia 28. marca 1854 Dz. pr. p. Nr. 70 wydanego w skutek najwyższego postanowienia z 6. marca 1854 wypływa, oprócz podań oryginalnych jeszcze tylko duplikaty i odpisy napisów tychże, dla których to dwu ostatnich pism wymiar opłaty stemplowej w tar. poz. 43 n. ustawy z dnia 13. grudnia 1862 i w poz. 89 ustawy z 9. lutego 1850 jest unor-

mowany. Przepis więc §. 20. ust. z 22. października w związku z następnym §. 22. teje ustawy można tylko tak tłumaczyć: że zażalenie instruuwane wedle §. 18. alinea 2. wniesić należy w tylu egzemplarzach, iżby pozwanej władzy i współpozwanym stronom po jednym egzemplarzu udzielić można. Jest przeto w §. 20. ustawy z 22. października 1875 odpis zażalenia przeciwstawiony odpisom załączeń onegoż, jako pismo różniące się od tych ostatnich.

Dla odpisów załączeń ustanowioną jest należytość w uwadze 1. do poz. tar. 2., podczas gdy dla odpisu zażalenia, pominąwszy przytoczoną już poz. tar. 43. n., także §. 40. ustawy z 9. lutego 1850 jest decydującym, wedle którego każdy egzemplarz pisma, względnie podania, ulega tej samej należytości, co podanie samo, a nie można pojęcia duplikatu tak ścieśniać, jak to zażalenie czyni, zwłaszcza że, jak powiedziano, opłata stempla nie jest zawisłą od oryg. podpisu podania.

Temu pojmovaniu wyrażenia „odpis” w §. 20. ustawy z 22. października 1875 jako „duplum” lub „egzemplarz”, odpowiada także §. 23. teje ustawy, wedle którego pozwana władza ma wniesić odpowiedź swoją podwójnie, a „duplum” Tryb. administ. udzielić

Dzięki zasługom Szanownego Komitetu, myśl zbawienna, w szczęśliwej chwili poczęta, na chybił trafił w świat rzucona, znalazła urzeczywistnienie w stosunkowo nie długim czasie.

Jako inicjator tej myśli uważam się niejako za upoważnionego do wyrażenia Szanownemu Komitetowi w ogóle i pojedynczym Jego P. T. członkom w szczególności — szczerą podziękę w imieniu stanu urzędniczego za szlachetne poświęcenie się dla dobra ogółu, za pracę i trudy w tym celu poniesione.

W toku rozpraw nad przygotowującym się statutem, Szan. Komitet zachowując szczególne i niezaspokojone dla mnie względy, raczył mnie zawiadomiam o motywach do szczególnych swoich postanowień, za co również do wdzięczności jestem Mu obowiązany.

Z dotyczącej korespondencji przekonałem się, że forma, pod jaką wyobrażałem sobie przysłe stowarzyszenie, jest niewykonalna.

Wierny słowom wypowiedzianym w końcowym ustępie artykułu Nr. 7. „Urzęd.”, zgadzam się w zupełności z uchwalonym przez Szanowny Komitet statutem, i poddaję się mu tem chętniej, ile że różnica zachodzi tylko co do formy w wykonaniu, myśl przewodnia zaś: aby przysłe stowarzyszenie polegało na własnej wzajemnej — pomocy koleżeńskiej, znajduje dobitny wyraz w postanowieniach statutu; — a szczególne postanowienia artykułu 12., że nikt nie może być członkiem li tylko działu pożyczkowego, oraz dalsze postanowienie, mocą którego działu posagowy i posagowy wzajemnie się

ma żalacemu się. W oboc równego traktowania, które nastawa z 22. października 1875 wszędzie (§§. 25, 28, 34, 35 itd.) tak względem żalącego się, jak i względem pozwanej władzy administ. poleca, nie możnaby wynaleść dostatecznego wyjaśnienia, dla czegożby żalący się przy udzielaniu pism w postępowaniu administracyjnym miał być inaczej traktowanym, a niżeli pozwana władza.

W końcu należy zwrócić także uwagę na ustawowe traktowanie należytości „odpisów” pisemnych skarg w postępowaniu upomniczem. Wedle §. 19. ustawy z 27. kwietnia 1873 Dz. pr. p. Nr. 67. powinien powód w postępowaniu upomniczem skoro swe żądanie w pisemnej skardze wniesie, zarazem „odpis” teje wniesić, który ma być w sądzie przechowany. Mimo to postanawia §. 15. ustawy z 24. maja 1873 Dz. pr. p. Nr. 97. wyraźnie że rzeczony odpis podlega równemu stemplowi jak skarga.

Trybunał administ. nie mógł się przeto przychylić do zażalenia.

(Orzec. c k. Tryb. administ. z dn. 26. kwietnia 1881 r. l. 737).

uzupełniają i wspierają, odejmuje stowarzyszeniu w zupełności cechę instytucji czysto finansowej, li tylko dla zysku założonej.

Z radością witam więc statut, dający nam związek swojski, uwalniający nas od szukania wątpliwej pomocy po za granicami kraju — a nie chcąc być między ostatnimi, zgłaszam niniejszem przystąpienie moje do Towarzystwa „Wzajemna pomoc“ na zasadzie rzeczono-go statutu, a to do wszystkich działów, a mianowicie:

do działu pożyczkowego, na teraz z jednym udziałem,

do działu pośmiertnego, i

do działu posagowego z poważną liczbą 4 córek,

upraszając o zarejestrowanie tego przystąpienia.

Przypadającą należytość z dotyczącymi dokumentami po ukonstytuowaniu się towarzystwa bezzwłocznie do rąk Dyrekcji przesłę.

Życząc „Szczęść Boże“ pomyślnemu rozwojowi Towarzystwa, niecierpliwie oczekuję jego ukonstytuowania — a zarazem pozwalam sobie niniejszem gorąco zawezwać Szanownych Kolegów wszelkich zawodów, do jak najspiesniejszego i najliczniejszego przystępywania do Towarzystwa na podstawie ogłoszonych w Nr. 19. „Urzędnika“ statutów.

Z wyrazem zupełnego zaufania i prawdziwego poważania, Szanownego Komitetu życzliwy sługa

Szurek.

udzielanie miejsc wolnych i datków na środki naukowe, sierotom i dzieciom biednych urzędników wszystkich części monarchji.

Wzrost Stanów Zjednoczonych.

W roku 1790 ludność Stanów Zjednoczonych północnej Ameryki wynosiła zaledwie 4 miliony, w 1830 doszła do 13 milionów, w 1870 liczyła już 38 milionów, a w 1880 doszła do 51 milionów, to jest więcej niż w którymkolwiek z wielkich mocarstw europejskich. Postęp liczby ludności najwyraźniej objawia się od kilkunastu ostatnich lat i przypuszczając wzrost w tej samej proporcji, śmiało przypuścić można, że w ciągu stu lat Stany Zjednoczone dojdą do 150 milionów mieszkańców, to jest tyle, ile dziś posiadają razem wzięte Francja (37), Anglja (65), Niemcy (45). Stany Zjednoczone posiadają już sieć kolei żelaznych bardziej rozwiniętą, niż którekolwiek państwo cywilizowanego świata, a nawet ściśle na długość w kilometrach tyle, ile wszystkie państwa europejskie razem wzięte. W przeciągu mniej niż pół wieku Stany Zjednoczone zbudowały 79.208 mil amerykańskich, co kosztowało 21 miliardów franków. W tym samym czasie wszystkie razem państwa europejskie zbudowały 80.500 mil amer., więc zaledwie o 1.392 mil więcej. Stany zjednoczone posiadają 8.829 biur telegraficznych i 94.714 mil drutowej telegraficznej sieci, to jest więcej niż którekolwiek państwo europejskie. W roku 1850 było w Stanach zjednoczonych 2526 dzienników, w roku 1870 było ich już 5871, a w roku 1880 przeszło 10.000, odbijanych razem w 23 milionach egzemplarzy. Na szkoły publiczne skarb Rzeczypospolitej wydaje 420 mil fr., z których 200 mil. przypada na pensje nauczycieli. Nakoniec płody i wyroby obce wprowadzane do Stanów Zjednoczonych na spożycie lub fabrykację miejscową wykazywały w r. 1850 tylko 847 milionów fr., a cyfra ta podniosła się w r. 1879 do 2.320 milionów, wywóz zaś wyrobów amerykańskich za granicę, który w roku 1850 wynosił zaledwie 712 milionów, doszedł w r. 1879 do 3.800 milionów franków.

kowa (Wydział Izby adw. Tarnopol 7. października 1881. l. 88). — Leopold Popiel praktykant koncept. z Namiestnictwa do Tłumacza.

Opróżnione posady:

Notariusza w Tłustem dla okręgu tarnopolskiego s. obw., lub też innej opróżnić się mogącej Izby notar. lwowskiej; podania do Izby notar. lwowskiej do ostatniego października b. r. — Sędziego pow. w Żydaczowie a w razie przeniesienia przy innym sędzie pow. Galicji wschodn.; podania do Prezydjum s. obw. w Samborze do 25. października b. r. — Adjunktów sądow. 1) przy sądzie kraj. we Lwowie i sądach pow. w Cieszanowie i Żółkwi, 2) przy sądzie pow. w Jarosławiu, 3) przy sądach pow. w Skolem i Żydaczowie i 4) przy sądzie pow. w Zbarażu; podania z term. do 25. października b. r. ad 1) do Prezydjum sądu kraj. we Lwowie, ad 2) do Prezydjum s. obw. w Przemysłu, ad 3) do Prez. s. obw. w Samborze, a ad 4) do Prez. s. obw. w Tarnopolu. — Asystenta rachun. i praktykanta rachun. przy galic. Dyrekcji lasów i domen państw. we Lwowie; podania do Prezydjum Dyrekcji lasów i domen we Lwowie do 1. listopada b. r. — Kontrolora przy główn. urzędzie cłow. w Brodach; podania do pow. Dyrekcji skarb. w Brodach do 20. października b. r. — Nadzynieira i kilka posad inżynierów ewentualnie adjunktów budownictwa; podania do prezydjum Namiestnictwa do końca października b. r.

Bez własnowolni:

Uchwałę s. kr. we Lwowie z 20. sierpnia 1881 l. 36297 Mikołaj Hunk z Czarnuszowic marnotrawcą; kur. Danyło Bała. (S. pow. Winniki 9. września 1881 l. 4618) — Jan Kraj z Modlnierzec marnotrawcą; kur. Jacenty Sikora. (S. pow. m. d. Kraków 28. sierpnia 1881 l. 31652). — Uchwałę s. kr. w Krakowie z 14. marca 1881 l. 10948 Wincenty Bielowak marnotrawcą; kur. Piotr Dobrzański. (S. pow. Bizesko 30go czerwca 1881 l. 3861) — Uchwałę s. obw. w Tarnopolu z 30. maja 1881 l. 4471 Krystyna Hencel chorą na umyśle; kur. Walentyn Lander z Połowiec. (S. pow. Czortków 11go sierpnia 1881 l. 6644). — Uchwałę s. obw. w Samborze z 6. września 1881 l. 11728 Nestorko Podolski z Truskawca marnotrawcą; kur. Antoni Bilas tamże. (S. pow. Drohobycz 16. września 1881 l. 22203). — Ilko Hołowaty z Antosówki marnotrawcą; kur. Oleksa Łapuniak. (S. pow. Tłumacz 11. sierpnia 1881 l. 4452). — Uchwałę s. kr. we Lwowie z 8go października 1881 l. 43744 zniesiono kura-teię nad Franciszkiem Jachimowskim, przedłożona uchwałę tegoż sądu z 23. września 1870 l. 54046). — Konstanty Dunichowski z Ulwówki marnotrawcą; kur. Mikołaj Kozak tamże. (S. pow. Sokal 15. lipca 1881 l. 8316).

Upadłości:

W m. konk. Leona Pilpla. Z. M. Dr. Bodek adwokat. zastępcą Dawid Lubinger, członkami wydziału Henryk Bauer, M. Józef Menkes i Leib Saul Springer, zastępcą Rubin Kroch. (S. kr. Lwów 24. września 1881 l. 41982). — W m. konk. Hillera Fränkla. Z. M. Henryk Bauer w miejsce Dra Landesbergera, zastępcą Adolf Grossman.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

(Zurz. G. lw. po d. 20. października 1881 r.)

Mianowania, przeniesienia i odszczególnienia:

Jan Rękiewicz konceptowy praktykant, konceptistą w dyrekcji policji w Krakowie. — Maciej Markowicz i Władysław Tyszkowski praktykanci cłowi, asystentami cłow. — Wiktor Lewicki respecjent straży skarb. , poborcą cłowym. — Ferdynand Gadowski zarządca magaz. cłow., starszym kontrolorem; Gustaw Kaden starszy oficjal cłow, zarządcą magazyn cłow.; Henryk Sienkiewicz kierownik urzędu cłow. w Oświęcimie, starszym oficjałem cłow. przy główn. urzędzie cłow. w Krakowie; Leon Srokowski kontrolor cłow. w Brodach, zarządcą cłow. przy główn. urzędzie cłow. w Oświęcimie. — Leon Kryłosański oficjal cłowy, kontrolorem przy główn. urzędzie cłow. w Podwoleczyskach. — Walenty Osika oficjal poczt., kontrolorem przy urzędzie poczt. na krakowskim dworcu. — Dr. Józef Fiternik wpisany w listę adwokatów z siedzibą w Samborze (Wydział Izby adw. Sambor 8. października 1881. l. 129). — Dr. Marek Markstein adwokat przeniósł się z 1. października b. r z Tarnopola do Czort-

WIADOMOŚCI POTOCZNE.

Pierwsze powsz. Stowarzyszenie urzędników austro-węgierskiej Monarchji. Oddział ubezpieczeń życiowych otrzymał w miesiącu wrześniu b. r. 395 nowych wniosków na 361.985 złr. kapitału i 2410 złr. rent, i zawarł 301 umów na 266 685 złr. kapitału, i — łącznie z wnioskami w poprzednim miesiącu nie załatwionymi — 3200 złr. rent. — Umów z upłynionych dziewięciu miesięcy tego roku było 3053 na 3,008.360 złr. kapitału i 21.293 złr. rent; stan ogólny z dniem 30. września wynosił 36.202 umów asekuracyjnych na 34,497.000 złr. kapitału i 93.408 złr. rent. — W skutek śmierci zgasło w ciągu tego roku 328 umów asekuracyjnych, z których suma 264.000 złr. do zapłaty przypadła. — Od początku działalności Stowarzyszenia wypłacono z zapadłych ubezpieczeń 3 miliony złr. — Z premij za wrzesień przypadła suma ogólna 68.762 złr. — W dziale ogólnym użyło Stowarzyszenie przed rozpoczęciem b. r. szkolnego z funduszu oświaty sumy 2000 złr. na

Od Redakcji.

Do dzisiejszego numeru dołączamy: Prospekt księgarni M. Perles'a w Wiedniu na dzieła:

Dr. Leo Geller: Oesterreichische Verwaltungsgesetze — Oest. Gebühren- und Steuergesetze — Oest. Justizgesetze. (2. Aufl. Grosse Ausgabe).

Według zgodnych orzeczeń wielkiej liczby znakomitych szwajcarskich, niemieckich i austriackich lekarzy praktykujących, tudzież według wielu fachowych czasopism lekarskich zyskały sobie uznanie szwajcarskie pigułki aptekarza Ryszarda Brandta, robione z szwajcarskich ziół leczniczych, szczęśliwie ich połączeniem bez jakichkolwiek szkodliwych przymieszek, a to we wszystkich wypadkach, czy to aby sprowadzić bez boleści wolny stolec, czy usunąć żółć i flegmę, krew oczyścić, czy też aby ożywić i wzmocnić cały przyrząd trawienia — i dlatego jako prawdziwy, pewny, bez boleści działający i tani środek leczniczy zasłużyły sobie na ogólne zalecenia.

Należy żądać wyraźnie: **pigułek szwajcarskich aptekarza Ryszarda Brandta**, które tylko w blaszan. pudełkach większych po 50 szt. za 70 ct., lub na próbę po 15 szt. za 25 ct. dostać można.

Każde pudełko prawdziwych pigulek szwajcarskich powinno być opatrzone powyższą etykietą: biały krzyż szwajcarski w czerwonym polu z monogramem R. Brandta.

Prospekta, w których między innymi pomieszczone są liczne fachowe orzeczenia o skuteczności tych pigulek otrzymać można gratis w wymienionych poniżej aptekach.

Dostać można we LWOWIE w aptecce J. Nahlika; w KRAKOWIE w aptecce „pod Barankiem“ W. Redyka; w CZERNIOWCA CE w aptecce J. Golichowskiego; w SAMBORZE w aptecce Aleksiewicza.

In der Manz'schen k. k. Hof-Verlags-Buchhandlung in Wien ist soeben erschienen und durch alle Buchhandlungen zu beziehen:

Das Strafgesetz über Gefällsübertretungen vom 11. Juli 1835

samt Amsunterricht und den Vorschriften über die Anwendung dieses Gesetzes erläutert und durch Aufnahme sämtlicher einschlägiger Nachtragsbestimmungen ergänzt von Dr. Justin Błoński.

Umfang 38 Bogen kl. 8°, geheftet fl. 2. — In Leinwandband fl. 2:50 kr. 1—2

Gegen Postanweisung von fl. 2:10 beziehungsweise fl. 2:60 kr. franko per Post.

seit zirka 35 Jahren ist dieses Gesetz nicht ein einziges Mal einer compilatorischen Bearbeitung unterzogen worden und doch ist dasselbe von vitalster Bedeutung für die ganze Bevölkerung. Tausende von Personen werden jährlich nach diesem Gesetze abgeurtheilt, daher entspricht eine eingehende Arbeit, wie sie nun bis auf die neueste Zeit ergänzt vorliegt, einem allgemeinen Bedürfnisse.

Właśnie wyszedł tom IV. Biblioteki prawniczej Himmelblaua:

Powszechna austr.

USTAWA WEKSLOWA

z dołączeniem odmian tekstu w niemieck. i węgiersk. U. W. zachodzących wraz z ustawą o po tępowaniu w sprawach wekslowych, uzupełniona dodaniem wszystkich ustaw i rozporządzeń późniejszych, tudzież orzeczeń sądu najwyższ. (objem. włącznie z oryg. niem. 12 arkuszy). Cena 80 ct.

Do nabycia w księgarniach krajowych, a nadsyłający należy do przekażem wprost do wydawcy J. M. Himmelblaua w Krakowie, otrzyma dziełko franko.

2-3

Sardynki koronne wysmieni- zlr. aw.
cie marynow. beczka po 1-75

Sardele, nowe beczk. 5 funt. 3-50
w beczce 6-80

Holand. śledzie, nows. 1-75

Węgorz zamroż., gruba sztuka 3-80

Kawior, prima, nowy gruboziarn. beczk. 5 funt. zlr. 3-80 beczka 7-—

rozsyłam akuratnie i free za pobraniem. enniki kawy, herbaty, ryb, konserw i cygar, franco.

A. B. Ettlinger, Hamburg.

5 5

Nieza wodny,

Nowość! zaraz skutkujący środek **Nowość!**
ochronny przeciw

straszny, umysł i ciało niszczącym tajnym osłabieniom, wykluczający wszelkie środki nie-naturalne! Nieocenione to dzieło jest do nabycia za 30 ct. w markach listowych, bezpośrednio u

G. SCHMIDTSDORFF

apt I kl. 2-3

Berlin, Kastanien Allee Nr. 1.

„Przyjacieł chorych.”

W wydanem pod tym tytułem przez Richtera księgarnię nakładową w Lipsku dziełku znajdziesz nie tylko chory pewne wskazówki do skutecznego leczenia swego cierpienia, lecz i zdrowemu podane są oparte na doświadczeniu rady, jak zapobiegać chorobie i jak ją w pierwszym zawiązku zwalczać. Broszurkę tę rozsyła ces. król. uniwersytecka księgarnia w Wiedniu — „K. K. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6” — bezpłatnie i franco, zamawiający nie ponosi przeto żadnych kosztów jak tylko 2 kr. na kartę korespondencyjną.

1-6

Zupełny ratunek od opilstwa

Zadanie, jakie sobie założyłem, ostatecznie usunąć różnostronne, przechwalane, li tylko na złudzenie obliczone środki ratunku od opilstwa, jest o tyle osiągniętem, że wynalazłem środek leczniczy, przez najwyższe znakomości medyczne uznany, zupełnie niewątpliwy, radykalny, a nieszkodliwy, który wystarcza do usunięcia tego straszego nałogu i zdolnym jest zupełnie odwrócić smutek na jaki nieraz rodziny z jego powodu są narażone. — Na zapytania odpowiadam zaraz franco i bezpłatnie.

G. Schmidtsdorff

apt. I. kl.

Berlin, Kastanienallee Nr. 1. 2-5

Nie ma bólu zębów!

1000 złotych r.

wypłacimy temu, kto używając

Goldmanna

ces. wody do zębów

kiedykolwiek cierpieć będzie na ból zębów. Jest to jedyny środek do utrzymania pięknych, białych i zdrowych zębów do najpóźniejszej starości.

S. Goldmann & Comp

Wrocław, Schuhrbrücke 36

Depot jeneralne dla Austro Węgier u Carl Russ Nachflgr. (Ant. J. Czerny) Wien I. Wallfischgasse 3.

We Lwowie u apt. p. Zygm. Rukera, w Przemyślu u apt. p. Wład. Nahlika.

Podziękowanie.

Dziękując Panu najprzejmiej za pańską cesarską wodę do zębów, z zadowolaniem uwiadamiam Pana, że pańska woda ces. do zębów mnie i mej rodzinie najznakomiciej służyła ku wydzieleniu kamienia i utrzymania zębów.

Z szczególnem poważaniem

Jerzy Maluga

ces. ros. radca stanu. 4-12

Kawa z Hamburga

w torebkach od 10 funt. cłowych, wprost przez pocztę, bez opłaty teże, opakowanie franco, za pobraniem: zlr. w. a.

Santos, wydatna, ilna 3-60

Kuba, zielona, silna 4-10

Perłówka Mocca, ognista 4-95

Ceylon, silna, łagodna 5-—

Jawa złota, nader łagodna 5-20

Perłówka Ceylon, wysmienita 5-95

Plantage, arom., smak wysm. 6-20

Menado najlepsza, łagodnie silna 6-80

Arab. Mocca, znamięnita, ognista 7-40

Bardzo ulubiona o wysmienitym smaku

Stambulska mieszianina, Campinas i Mocca po 5 funt. cłw. razem 4-95

A. B. Ettlinger, Hamburg.

5-10

Wyrobu win

uczy praktycznie wydana świeżo **książka receptowa**; zawierająca: pouczenie do uszlachetnienia kwaśnych, bezsilnych win naturalnych, wyrabiania win bez gron, wina z osadu (ze 100 litr. 1000 litr.) z dodatkiem zupełnie zdrowych materij na tani trunek domowy i na delikatne wina butelkowe; niemniej wyrabiania bardzo dobrego moszczu owocowego, octu winnego, wódek, rumu, likierów, soków owocowych, drożdży prasowanych, perfum, spirytualiów medycznych, balsamów, mydeł i zwyż 1000 artykułów handlowych, które zwyż 100% zysku przynoszą. Cena 3 zlr. — Zamówienia za gotówką lub za pobraniem pocztą wysyłać należy do: **Maria Hrdlicka** k. Priv. Inhaberin **Wien, Wieden, Hauptstrasse Nr. 36 I. Stock.**

(2-12)